

POSUDEK

oponentky na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Alice Martincová

Téma práce: Specifika práce se skupinou dětí z dětských domovů

Autorka, Alice Martincová, se ve své bakalářské práci zaměřuje na problematiku týkající se sociální práce s populací dětí žijících v dětských domovech. Práci se zvolenou dětskou klientelou lze hodnotit jako jednu z náročnějších a výzkum v dané oblasti může přinést dosud málo známé poznatky.

Bakalářská práce je standardně členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část sestává ze čtyř hlavních kapitol zabývajících se vlivem jednotlivých socializačních prostředí na vývoj dítěte, problematikou náhradní rodinné a ústavní péče, specifiky sociální práce s mládeží a mezilidským vztahem jakožto klíčovým prvkem výchovného a terapeutického působení v kontextu sociální práce s vybranou skupinou klientů.

Struktura práce je zvolena vhodně. Poznatky z výzkumných studií a závěrečných prací by však bylo vhodnější integrovat do textu ostatních kapitol podle témat, o nichž pojednávají (než do samostatné podkapitoly označené čistě na základě typu informačních zdrojů).

Text bakalářské práce vychází z dostatečného množství odborných zdrojů, které jsou adekvátně citovány, v soupisu nechybí ani zahraniční výzkumné studie. Je psán čtivou formou, vyskytují se v něm však gramatické i stylistické nepřesnosti (např. shoda přísudku s podmětem, vyšínutí z větné vazby aj.).

Na několika místech se v textu vyskytují drobné obsahové nepřesnosti. Např. na s. 13 autorka spojuje separační úzkost s batolecím věkem. (S prvními projevy tohoto druhu úzkosti se obvykle setkáváme již ve druhé polovině kojeneckého věku.) Další nepřesností je použití termínu „citová deprivace“ na projevy jakéhokoli deficitu psychických podnětů (s. 15).

V praktické části autorka stanovila v rámci výzkumného cíle hlavní výzkumnou otázku: „*Jaká jsou specifika práce se skupinou dětí z dětských domovů v rámci služby sociální rehabilitace?*“ a na ni navazujících 9 dílčích výzkumných otázek. Výzkumné otázky jsou formulovány tematicky správně, formulačně však některé z nich překračují limity vážící se ke kvalitativnímu výzkumu. V kvalitativním designu zpravidla můžeme zkoumat jakoukoli problematiku pouze z perspektivy respondentů. Nemůžeme touto cestou zachytit „objektivní realitu“ a s tímto ohledem je třeba také formulovat výzkumné otázky (viz formulace u otázek 3, 6, 7 a 9). Otázka č. 7 je zároveň formulovaná jako uzavřená.

Pomocí strukturovaných rozhovorů s otevřenými otázkami autorka oslovila 6 respondentů. Před samotným výzkumem definovala 6 tematických kategorií, vyplývajících z výzkumných otázek, k nimž následně přiřazovala zpracovaný kvalitativní materiál pomocí otevřeného kódování. Analýza dat byla částečně tažena shora dolů. Autorka využila principy otevřeného kódování a tematické analýzy. Interpretační část prezentuje výzkumné nálezy strukturované do

šesti oblastí. Interpretace se zaměřují především na širší aspekty sledované problematiky (což odpovídá poměrně širokému vymezení výzkumného cíle a otázek). Spíše okrajově je zde reflektována interindividuální rozmanitost perspektiv jednotlivých respondentů.

Je zapotřebí ocenit konkretizovanou ukázkou procesu kódování i prezentovaný přehled kódů, který odpovídá požadavkům principu transparentnosti. Potěšilo mě také zahrnutí samostatné kapitoly reflektující etické hledisko provedení výzkumu.

Kapitola Diskuse v poměrně stručném formátu předkládá souhrn zjištěných nálezů, které však nejsou strukturovány v souladu s formulovanými výzkumnými otázkami a poměrně ve zkratce odpovídají jen na některé z nich. Autorka zde také odkazuje na dvě citované publikace. Vzhledem k takto nepřilíživě konceptuálně pojatému metodologickému zpracování se zdá být diskutabilní, zda je pro bakalářskou práci žádoucí vytvářet takto široké spektrum zkoumaných oblastí, na něž, jak se následně ukazuje, v diskusní části není brán dostatečný zřetel.

Autorka nicméně dospívá k některým zajímavým podnětům, jichž lze využít v sociální, výchovné či terapeutické práci s mládeží vyrůstající v ústavní péči.

Otázky k diskusi:

Na s. 15 je uvedený popis *traumatizace*, kterou autorka (narozdíl od citové deprivace) spojuje s existencí traumatizující události (bez odkazu na informační zdroj). V dalším textu na s. 30 však hovoří o tzv. *komplexním vývojovém traumatu*. Jak se podle autorky komplexní vývojové trauma vztahuje k traumatizující události?

Co má autorka přesně na mysli, když hovoří ve výčtu chování dětí s komplexním vývojovým traumatem, o „*disociativním chování*“ (s. 30)?

Jaké zkreslení dat z hlediska externí validity mohl přinést fakt, že všichni respondenti byli zaměstnanci stejné neziskové organizace?

Závěr: V teoretické části autorka prokázala, že se poměrně dobře orientuje ve zvolené problematice, výše uvedené nepřesnosti jsou spíše dílčího charakteru. Výzkum prezentovaný v empirické části prezentuje některá zajímavá zjištění, zároveň naznačuje i některé nepřesnosti v metodologické oblasti (méně propracovanou syntézu nálezů, výzkumných otázek a dosavadních poznatků týkajících se zkoumané oblasti v diskusní části).

Vzhledem k uvedenému navrhuji hodnocení předložené bakalářské práce v rozmezí klasifikačních stupňů „**dobře-velmi dobře**“, v závislosti na výsledku obhajoby.

Doc. Mgr. et Mgr. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 11. 9. 2024